

	Tárgyak: Minuta tea kivonat
	Intézmény: Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum Korona tér 1. 1036 Budapest +36 1 375-62-49
	Gyűjtemények: Plakáttár (KP), Europeana
	Leltári szám: KP_ 1973.516.1.

Leírás

Bortnyik Sándor szabadiskolás tanulmányai időszakából származó reklámplakátja. Tábortűz körül 3 katona ül. Egyikük már teát iszik, a másikuk éppen tölt a csajkájába, a harmadik pedig melegíti. Hátuk mögött egy huszár lovával és egy katona áll. A huszár a tea kivonatos üvegből iszik. Felül kék és piros betűs felirat: A "MINUTA" tea kivonat teljesen kész, cukor és rummal tábori csomagolásban is mindenütt kapható.

Bal alsó sarokban szignó: Bortnyik Sándor 1914.

A baloldali szegélyen felirat: Preszler M. Műintézet Bpest.

BORTNYIK SÁNDOR (1893-1976)

1913-1915: Kernstok-Vaszary-Rippl-Rónai szabadiskolája. 1933: Milánói Iparművészeti Triennálé ezüstérme; 1950: Magyar Népköztársaság Érdemérem arany fokozata; 1953: Munka Érdemrend; 1955: Munkácsy-díj; 1956: érdemes művész; 1964, 1968: Munka Érdemrend arany fokozata; 1970: kiváló művész; 1973: Kossuth-díj. ~ igen korán reklámgrafikával kereste kenyerét. 1910-ben készítette első plakátját a Reményi-bazárnak, ennek sikere révén került Budapestre a Savoly illatszergyártó cég meghívására, amelynek házi grafikusává lett. 1913-1915 között megszakítással Kernstok-Vaszary-Rippl-Rónai-féle szabadiskolában tanult a Művészházban, itt Kernstok hatott rá legjobban. 1917-ben ismerkedett meg Kassákkal és került a Ma folyóirat körébe. Szerepelt a Ma-kör kiállításain, a folyóirat rendszeresen közölte grafikáit, pozitív recenziókkal követte munkásságát. 1920-ban Bécsbe emigrált, de továbbra is a Ma munkatársa maradt. Könyvcímlapokat tervezett a Bécsi Magyar Kiadó és a Bán Verlag kiadványaihoz. 1921-ben jelent meg Albuma absztrakt sablonnyomataival, melyeket Kassák az előszóban képarcitektúráknak nevezett és a magyar konstruktivizmus programadó alkotásaiként méltatott. 1922-ben kivált a Má-ból, Weimarba költözött, kapcsolatba került a Bauhausszal és Van Doesburggal. 1922-ben és 1923-ban Herwarth Walden bemutatta munkáit Berlinben, a Sturm Galériában. 1924-es kassai kitérővel 1925-ben tért végleg vissza Budapestre. Ebben az évben a Mentor könyvkereskedésben mutatkozott be önálló kiállításon. 1925-1926-ban a Zöld Szamár abszurd színház alapító tagja, díszlettervezője, írója volt. 1927-ben az Új Föld folyóirat

művészeti szerkesztője, szerzője és grafikai tervezőjeként működött. 1930-tól a Magyar Könyv- és Reklámművészek Társasága alapító tagja volt; 1929-1931 között a Társaság tagjaként kiállított a Képzőművészek Új Társaságában; 1932-ben a Magyar Műhely Szövetség választmányi tagja lett. 1928-1938-ban Műhely néven grafikai magániskolát tartott fenn, melyben a Bauhaus elvei szerint tanított. A Rekláméletben és a Magyar Grafikában írásban népszerűsítette tervezői elveit. 1933-ban saját folyóiratot adott ki Plakát címmel. Sikeres plakáttervező volt, a Dante-kiadónak számos címlapot készített. 1945-től aktív szerepet játszott a művészeti közéletben; 1946-ban a Művészeti Tanács tagja; 1947-1949 között a Szabad Művészet főszerkesztője; 1948-1949: a Magyar Iparművészeti Főiskola tanára; 1949-1956: a Magyar Képzőművészeti Főiskola igazgatója volt.

~ első, autodidakta, újságillusztrációk modorában készült rajzait feszesebb kompozíciójú, allegorikus tusrajzok követték. Tematikájuk és szellemiségük a Nyolcak törekvéseit tükrözi. 1915-től jelentek meg a tárgyilagos és egyben dekoratív Sachplakat szellemében készült hatásos kereskedelmi plakátjai. Az aktivisták mozgalmának tehetséges tagja volt. Egyéni módon ötvözte a kubizmus, expresszionizmus és futurizmus eszközeit. Linóleum- és fametszeteiben a látvány kubisztikus felbontásának legegyszerűbb eszközeivel élt, a fekete-fehér foltkontraszttal, koncentrikus kompozícióval ért el kis méretben is dinamikus hatást. Hajlama az emblemikus tömörítésre jól érvényesült a Ma kiadványaihoz készült könyvcímlapokon. A Szélpál Árpád, Barta Sándor és Újvári Erzsébet verseihez készített illusztrációk groteszk formavilága és erős érzelmi töltése a német expresszionista grafikával rokonítja ~ munkáit. Lenin, Liebknecht és Kassák metszetportréjával virtuóz módon egyesíti az aktivista emberideált és az egyénített portrét. A kompozíció expresszív erejét festményein növeli a tudatosan kidolgozott színdinamika (Sárga-zöld tájkép, 1919; Konstruktív kompozíció három alakkal, 1919; Kompozíció hat figurával, 1919). Az avantgárd irányzatokat szintetizálva ~ szimbólummá emeli az európai baloldali művészetben elterjedt motívumokat (Zászlóvivők, 1918; Vörös gyár, 1919; Vörös mozdony, 1919; Vörös Nap, 1919; Kommunista köztársaságot!, 1919). A bécsi emigrációban higgadtabb, érzelemmentesebb formában fogalmazta újra a forradalmi témákat. ~ Ma-albuma ihlette Kassákot a képarchitektúra-fogalom kidolgozására. A semleges háttérben lebegő geometrikus formációkat az új társadalom építőköveinek, a társadalmi forradalmat megelőző szellemi forradalom szimbólumának tekintette. A Bauhaus vonzáskörében ~ az absztrakt, a klorit és a térábrázolás kérdéseit elemző festményeket alkotott, később az elvont képtérbe tárgyakat illesztett.

Forrás: <https://artportal.hu/lexikon-muvesz/bortnyik-sandor-37/>

Alapadatok

Anyag/ Technika:

Papír, színes nyomat

Méret:

63 x 49 cm

Események

Készítés	mikor	1914
	ki	Bortnyik Sándor (1893-1976)
	hol	Budapest

Kulcsszavak

- 1. világháború
- huszár
- háborús reklám
- katonai egyenruha
- tea kivonat
- tábortűz
- étel-ital

Szakirodalom

- S. Nagy Anikó - Rédey Judit (2006): Az utca képeskönyve. Kereskedelmi plakátok és korabeli kritikájuk (1885-1945). Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum, Budapest
- S. Nagy Anikó - Babucsné Tóth Orsolya- Szoleczky Emese (2009.): Mindenütt hódít. Reklám a nagy háborúban (1914-1918). Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum, Budapest